

ת"פ 59362/11/16 - מדינת ישראל נגד יוסף חן

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ת"פ 59362-11-16 מדינת ישראל נ' חן ואח'

בפני
בעניין: כבוד השופט עמי קובו
מדינת ישראל

המאשימה

נגד

1. יוסף חן

הנאשם

ב"כ המאשימה: עו"ד יצחק מורדוך

ב"כ הנאשם: עו"ד עדי ברקאי

גזר דין

רקע

1. הנאשם הורשע בהכרעת דין מנומקת, לאחר ניהול הוכחות, בעובדות כתב האישום בעבירות כדלקמן:

א. **ניסיון לקבלת דבר במרמה**, עבירה לפי סעיף 415 סיפא בצרוף סעיף 25 בחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

ב. **קבלת דבר במרמה**, עבירה לפי סעיף 415 רישא בחוק.

ג. **זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות**, עבירה לפי סעיף 418 סיפא בחוק.

ד. **שימוש במסמך מזויף**, עבירה לפי סעיף 420 וסעיף 418 סיפא בחוק.

ה. **בידוי ראיה**, עבירה לפי סעיף 238 בחוק.

ו. **הימנעות לעזור בגילוי נכסיו**, עבירה לפי סעיף 214 בפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], תש"ם-1980 (להלן: "הפקודה").

ז. **העלמת נכסים והשמטה**, עבירה לפי סעיף 216(4) ו-6(6) בפקודה.

2. יצוין כי כתב האישום הוגש מלכתחילה נגד הנאשם וכן נגד רעייתו, אך בסופו של דבר חזרה בה המאשימה מכתב האישום נגד הרעייה.

3. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום, בזמן הרלוונטי לכתב האישום הנאשם ורעייתו הציגו עצמם כבני זוג נשוי. הנאשם היה בהליכי פשיטת רגל בתיק פש"ר 1593/02 בבית המשפט המחוזי בתל אביב. עו"ד יניב אינסול מונה כמנהל המיוחד בהליכי פשיטת הרגל בעניינו של הנאשם. במסגרת הליך פשיטת הרגל ביום 16.1.11 ניתן לנאשם הפטר מותנה לפיו נקבע שככל שהנאשם ישלם סכום של 170,000 ₪ (להלן: "הסכום"), הוא יקבל הפטר מחובותיו. הנאשם ואשתו הם בעלי מלוא הזכויות בדירה בעיר מודיעין (להלן: "הדירה"). כדי לשלם את סכום לקבלת ההפטר, התכוון המנהל המיוחד לממש את הדירה, כך שעם מכירתה, מחצית משוויה יועבר לנושיו של הנאשם. כפועל יוצא מכך, לא היה רשאי הנאשם למכור את הדירה ללא אישורו של המנהל המיוחד.

במהלך חודש מרץ 2014, בעקבות הצעת הנאשם ואשתו למכור את הדירה, הגיעו בני הזוג גז (להלן: "הרוכשים") לדירת הנאשם כדי לראותה במטרתה לרכוש אותה. הנאשם לא הביא לידיעת הרוכשים כי הוא נמצא בהליכי פשיטת רגל ונאסר עליו למכור את הדירה ללא אישור המנהל המיוחד. במעמד זה, סיכמו הנאשם ובני הזוג גז שהנאשם ימכור את הדירה לרוכשים בתמורה לסכום של 1,200,000 ₪ וזאת מבלי ליידע את המנהל המיוחד. ביום 24.4.14 הגיעו הרוכשים לדירה וחתמו על זיכרון דברים עם הנאשם ורעייתו בנוגע למכירת הדירה. בזיכרון הדברים לא הוזכר עניין הליך פשיטת הרגל והאיסור למכור את הדירה ללא אישור המנהל המיוחד. באותה העת מסרו הרוכשים, לבקשת הנאשם, צ'ק בסך של 18,000 ₪ כ"דמי רצינות" וסוכם כי עם חתימת הסכם מכירת הדירה יוחזר הצ'ק לרוכשים. מספר ימים לאחר מכן, פדה הנאשם את הצ'ק שקיבל מהרוכשים.

ביום 8.5.14 הגיעו הנאשם והרוכשים למשרדו של עורך דין אשר ייצג באותה עת את הנאשם. הנאשם חתם עם הרוכשים על חוזה מכר וזאת מבלי שקיבל את אישור המנהל המיוחד וללא כל התייחסות בחוזה המכר לקיומו של צו פשיטת רגל. במעמד זה, מסרו הרוכשים לעורך הדין של הנאשם צ'ק בסך של 500,000 ₪ כמקדמה לרכישת הדירה. בהמשך לכך, עת ביקש עורך הדין של הנאשם לרשום הערת אזהרה בטאבו לטובת הרוכשים, גילה שהנאשם פושת רגל. נוכח המתואר, הודיע עורך הדין של הנאשם לרוכשים שהעסקה מבוטלת נוכח היותו של הנאשם פושט רגל והצורך לפנות ולקבל הוראות מהרשויות בעניין השבת כספי המקדמה. בתגובה למתואר, ביום 28.5.14 הגישו הרוכשים המרצת פתיחה לבית המשפט כדי לאכוף את הסכם המכר נוכח תשלום דמי המקדמה. בהמשך לכך במועד שאינו ידוע, זייף הנאשם או מי מטעמו את זיכרון הדברים כך שהוסיף הערה לפיה הנאשם נמצא בהליכי פשיטת רגל. ביום 15.7.14 הגישה אשת הנאשם תגובה להמרצת הפתיחה בה טענה שהיא הבעלים היחידה של הדירה מתוקף הסכם גירושין בינה לבין הנאשם משנת 1995 וכי הנאשם היה צד פורמאלי להסכם המכר כיוון שהיה רשום בטאבו כבעלי הדירה. בנוסף לכך טענה אשת הנאשם שהרוכשים ידעו שהנאשם פושט רגל וצרפה לתגובה את זיכרון הדברים המזויף.

ראיות לעונש

4. **אסופת מסמכים רפואיים (נע/1) -** הכוללת סיכום מחלה מבית החולים שיבא - נוירולוגיה מיום 30.4.14. כולל תיאור מצב רפואי קודם, תלונות החולה באותה עת ורשימת תרופות אותן נוטל; תשובת יועץ שניתנה על ידי פסיכיאטרית מטעם קופת החולים מכבי מיום 1.1.14 ממנה עולה שהנאשם עבר אירוע מוחי 3 שנים טרם המכתב, בעקבותיו היה במצב דכאוני והחל בטיפול תרופתי. כתוצאה מהאירוע המוחי סובל מחולשת בפלג גוף שמאל, הפרעות בזיכרון וסחרחורות אשר החמירו. מתאר קשיי שינה וחרדות, כשקיימת הטבה בעקבות הטיפול התרופתי; אישור נכות רפואית מטעם המוסד לביטוח לאומי מיום 25.9.19 - ממנו עולה כי ביום 7.8.12 נקבעה לנאשם נכות בשיעור של 40% לצמיתות. צורף לכך

אישור על תשלומי קצבאות לנאשם במהלך שנת 2019.

5. מכתב הפנייה של הנאשם למנהל המיוחד ותשובתו של המנהל המיוחד על גבי המכתב

(נע/2) - מכתב הנאשם למנהל המיוחד מיום 21.5.14 בו נכתב שהגיע קונה, מחיר הדירה הוא 1,200,000 ₪ כשמתוך מחיר זה, סך של 200,000 ₪ יועבר למנהל המיוחד. הנאשם מבקש אישור דחוף למכירה כיוון שהרוכש עתיד לעבור ניתוח. כן צוינו שמות הרוכשים.

תשובת המנהל הכללי מיום 21.5.14 - בכפוף לערבות והמחאה בנקאית על סך 200,000 ₪ לידי הנאמן ולטובתו, הוא אינו מתנגד לביצוע מכירת הדירה.

6. פסק הדין מיום 19.10.14 שניתן בהמרצת פתיחה (ה"פ 53109-05-14 בית המשפט המחוזי מרכז-לוד) (נע/3) - פסק הדין אישר את הסכמות הצדדים וקבע כי עסקת המכר מבוטלת,

סך של 500,000 ₪ יושב לרוכשים לאלתר על ידי עורך הדין של הנאשם, הנאשם ואשתו ישיבו לרוכשים סך של 18,000 ₪ ובנוסף ישלמו הנאשם ואשתו לרוכשים סך של 30,000 ₪ עבור הוצאות משפט והנזקים הנלווים. הסכום הנ"ל (48,000 ₪) ישולם בתוך 60 ימים, והיה והסכום שלא ישולם במלואו יתווסף עליו 1,500 ₪ בגין כל שבוע של פיגור בתשלום.

טיעוני הצדדים

7. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד יצחק מורדוך, מדובר בנאשם אשר לחובתו הרשעות קודמות

בתחום המרמה. עולם ההונאות והזיוף אינו זר לו. הרשעותיו האחרונות משנת 2016 וקודם לכך קיימות הרשעות ישנות בגין נדון לעונשי מאסר שרוצו בעבודות שירות. בתיק הנוכחי, הנסיבות המחמירות באות לידי ביטוי במספר מישורים - היקף וסוג העסקה, מדובר בעסקת מקרקעין שבה הנאשם ניסה לקבל במרמה את העסקה. מעבר לכך, גם לאחר שהמרמה לא יצאה לפועל כפי שהנאשם ציפה, הוא לא הודה בטעותו, אלא הוסיף חטא על פשע, זייף את זיכרון הדברים והגיש אותו בהליך משפטי ובכך בידה ראה בהליך שנפתח נגדו. בידוי הראיות מעיד על כך שלנאשם אין מורא וכבוד לחוק. חומרה נוספת עולה ממיהות המתלוננים בכך שהנאשם "עקץ" זוג קשישים וכמעט שלקח להם את כל הונם. המתלונן נפטר במהלך ההליך והמתלוננת נמצאת במצב בריאותי קשה. המאשימה הפנתה להכרעת הדין בה ניתנה התייחסות לעדותו של מר אלי לוי-צדק, שבחקירה הנגדית מסר כי הנאשם נתבע בהליך אזרחי שם נפסק שעליו לשלם את הסכום שהוא לקח במרמה מהמתלוננים, בתוספת של הוצאות וכי סכום זה לא שולם עד כה.

המאשימה חזרה בה מכתב האישום נגד אשת הנאשם וזאת לאור נסיבותיה המיוחדות, מהן ניתן היה להתרשם באופן בלתי אמצעי בעדותה בבית המשפט. נוכח העובדה שהאקטיביות של המעשים הייתה של הנאשם, הסכימה המאשימה לביטול כתב האישום נגד הנאשמת, אך אין בחזרה מהאישום נגדה כדי להשליך על עונשו של הנאשם.

הערכים המוגנים שנפגעו במעשיו של הנאשם הם הזכות לקניינו של הפרט, סדרי משפט, טוהר מערכת המשפט ומעמדה. מדובר באירוע אחד, אף שאינו חד פעמי אלא אירוע מתגלגל ובכל שלב נראה שהנאשם יכול היה לעצור את הסחף, אולם הוא רק החרף את מעשיו בכך שבדה ראיות כדי להציל את עורו. המאשימה עתרה למתחם עונש הנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל. יש למקם את הנאשם ברף העליון של מתחם העונש ולהשית עליו מאסר בפועל, מאסר מותנה, קנס ופיצוי. בעניין הפיצוי, יש חשיבות שיושת על הנאשם פיצוי במסגרת ההליך הפלילי, שכן המתלוננים פתחו בהליך נגד הנאשם אולם הנאשם לא שילם את הפיצוי שבית

המשפט פסק בעניינו.

8. לטענת ב"כ הנאשם, עו"ד עדי ברקאי, הנאשם כבן 61, נשוי ובביתו מתגוררים שני ילדיו. אינו בריא ומוכר כסובל מנכות בשיעור של 40%. אין מדובר בעבירות מהרף הגבוה. התיק מתנהל בבית המשפט המחוזי בשל עבירות הפש"ר, בעוד יתר העבירות הן בסמכות בית משפט השלום. הליך הפש"ר הסתיים לשביעות רצון כולם. הכנ"ר, מדינת ישראל והנאשם הצהירו שאין להם טענות זה כלפי זה. אין פגיעה בקופת הנשייה ובהליך הפש"ר. ההליך הסתיים בהסכמה למרות ההליך הפלילי. מדובר בעבירות שאין במדרג גבוה שהצדיק ביטול הליך הפש"ר ומשהמדינה לא התנגדה לכך, יש לראות את עמדת המדינה כרואה את העבירות באותו אופן. באשר לנסיבות העבירה, יש לתת את הדעת לכך שמכירת הבית לא נעשתה כנגד אינטרס קופת הנושים. הנאשם ביקש את רשותו של המנהל המיוחד למכור את הדירה, הוא הגיש את הבקשה שלושה שבועות בדיעבד, מבלי שהנאמן ידע על המכירה המוקדמת. תשובתו של הנאמן היא אותנטית והיא מאשרת לנאשם למכור את הדירה בכפוף לכך שיקבל 200,000 ₪. מכאן עולה שהמכירה לא נעשתה נגד האינטרס של הנושים והבעיה היחידה היא שלא נערך מנגנון שיבטיח את ה- 200,000 ₪ ושלא הודיעו לקונים על היותו של הנאשם פושט רגל. בסופו של יום העסקה לא הושלמה ולכן הורשע הנאשם בעבירת ניסיון. הוא הורשע בקבלת דבר במרמה של 18,000 ₪. על הדירה לא הייתה הערת אזהרה, לא היה צו מניעה או כל דבר אחר אובייקטיבי שהנאשם נאלץ להסתיר לפני שמכר את הדירה. הדירה הייתה ניתנת למכירה ועל כן הנאמן אישר לו למכור בתנאי שיובטחו ה- 200,000 ש"ח. בשונה מהפסיקה שהגישה המאשימה בה העבירות כללו מכירת מקרקעין שלא היו בבעלות הנאשם, במקרה זה הנאשם מכר את דירתו שלו.

באשר לעברו הפלילי של הנאשם - ההרשעות הרלוונטיות היחידות הן שתי עבירות על סעיף 416 בחוק, קרי: קבלת דבר בתחבולה שאין בה מרמה. כל יתר העבירות ברישום הפלילי שהוגש לבית המשפט התיישנו ועל בית המשפט להתעלם מהן בהתאם לסעיף 19 (א) לחוק המרשם הפלילי. המתלוננים לא העידו שהם אנשים קשיי יום ושהם איבדו את כל הונם. מדובר ב-18,000 ₪ שלטענת המדינה הנאשם לא השיב. בסופו של יום המתלוננים רצו את הדירה. לא מדובר במצב שבו הם גילו את המצב וברחו מהעסקה. מתחם העונש הראוי הוא בין מאסר על תנאי לבין מספר חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות. יש לתת את הדעת לדוח ועדת דורנר הקובע שבמקרה ביניים ובמקרים קלים אין מקום לשלוח אנשים לבית הסוהר, ובפרט בנסיבותיו של הנאשם שהוא אדם חולה בעשור השביעי לחייו. העבירות נעברו לפני כמעט 5 שנים ומאז הנאשם עבר הליך קשה של פש"ר ושילם את כל חובותיו בהליך הפש"ר. ההגנה עותרת להסתפק בעונש צופה פני עתיד.

באשר לפיצוי הכספי, בית המשפט העליון פסק שמשמעות הפיצוי הכספי הוא פיצוי אזרחי לכל דבר וכל הכללים האזרחיים חלים עליו. יש להוכיח עילת תביעה ונזק וכמובן הרעיון של השתק עילה מתקיים. במקרים אחרים בית המשפט קיזז את הפיצוי העונשי מפיצוי שניתן בתיק אזרחי כיוון שמדובר באותו הדבר. במקרה זה, התובעים תבעו ונפסק לטובתם פיצוי. העילה מוצתה ולא ניתן להעניק להם פיצוי נוסף. אמנם, אין להגנה ראיות לכך שהנאשם שילם את הסכום שנפסק, אך יש פסק דין תלוי ועומד שהוא אכיף. הליך פשיטת הרגל העניק לנאשם הפטר בגין כל חובותיו עד למועד צו הכינוס, שהיה בשנת 2004. לכן, כל חוב שנוצר לאחר מכן, הוא חוב בר אכיפה. על פי הראיות, המתלוננים לא עשו כל ניסיון לגבות את החוב והם לא פתחו תיק בהוצאה לפועל.

9. בתום טיעוניה לעונש, ביקשה ההגנה להפנות את הנאשם לקבלת תסקיר שירות המבחן, לשם הצגת תמונת מצב סוציאלית בפני בית המשפט. ברם, לנוכח השלב המאוחר שבו התבקש התסקיר, לנוכח אי נטילת האחריות של הנאשם על מעשיו, לא שוכנעתי שקיימת הצדקה לקבלת תסקיר שירות

המבחן.

10. הנאשם ציין כי הדירה נמכרה לאחר שהיה הפטר מותנה על סך של 170,000 ₪. למנהל המיוחד לא היה אכפת אם הדירה תימכר. המטרה הייתה לשלם את הנדרש בהפטר המותנה ולא לגנוב כספים, לא לרמות ולא להעלים כספים.

דין - קביעת מתחם העונש ההולם

11. כתב האישום מתאר אירוע אחד, הכולל מספר מעשים שעולים כדי מסכת אירועים אחת. בין המעשים קיים קשר ענייני הדוק, תוך קרבה בזמן. לפיכך, סבורני כי מדובר באירוע אחד, ומכאן שיש לקבוע בגינו **מתחם עונש הולם אחד**.

12. במקרה דנן, **הערכים החברתיים** אשר נפגעו הם זכות הקניין, תקינות חיי המסחר, חופש הבחירה והיכולת לקבלת החלטות כלכליות מושכלות. הערכים המוגנים שנפגעו בעבירות על פקודת פשיטת רגל כוללים את הבטחת זכות הקניין של הנושים והבטחת חיי מסחר תקינים ובעבירת בידוי ראיה נפגע הערך החברתי של טוהר מערכת המשפט והבטחת פעולתה התקינה.

- בנוגע לערכים המוגנים בעבירות המרמה נקבעו הדברים הבאים בע"פ 2333/07 **תענך נ' מדינת ישראל** (12.7.10):

"הערך החברתי עליו באה עבירת המרמה להגן הוא חופש ההחלטה, הפעולה והבחירה של המרומה, אשר נשלל ממנו עקב מעשה המרמה... הפגיעה בחופש הרצון של המרומה פירושה שאילו היו נפרשות בפניו כל העובדות לאשורן, הוא עשוי היה לפעול אחרת מכפי שפעל".

13. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה היא **ברף בינוני** וזאת בשים לב לאופי העסקה שאותה ביקש הנאשם לקיים במרמה, של מכירת דירה, מבלי שקיבל לכך אישור כנדרש מבעוד מועד מהנאמן בפשיטת הרגל, ותוך הסתרת היותו פושט רגל מרוכשי הדירה. הנאשם נטל את הכסף שניתן לו כ"דמי רצינות", בסך 18,000 ₪, ונמנע מלהשיב את הכסף. מעשיו הסלימו בכך שבהליך המרצת הפתיחה שנפתח נגדו על-ידי הרוכשים, זיף את זיכרון הדברים והגישו לבית המשפט תוך בידוי ראיה.

מנגד יש לציין כי הסכום שאותו נטל הנאשם במרמה מהמתלוננים בסך של 18,000 ₪ אינו גבוה ביחס לעבירות מרמה באופי דומה, וכי המכירה הייתה של דירה שבבעלותו. כמו כן, הנאמן בפשיטת הרגל, אשר נתבקש בדיעבד לאשר את העסקה, לא התנגד אליה, בכפוף לכך שיובטח סך של 200,000 ₪ לקופת הנושים (ואולם הנאשם ניסה למכור את הדירה מבלי שיובטח הסך האמור בדרך כלשהי). מכאן, שלא הייתה מניעה עקרונית לנאשם לקבל אישור מהנאמן ולמכור את הדירה, תוך הבטחת זכויות הנושים.

העונשים המרביים הקבועים לצד העבירות שבהן הורשע הנאשם הם בין 3 ל-5 שנות מאסר.

14. במסגרת **הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 ט' לחוק), יש לתת את הדעת לתכנון שקדם לעבירה. הנאשם ידע שעליו לקבל אישור המנהל המיוחד לשם מכירת הדירה, ובכל זאת עשה פעולות לקידום מכירת הדירה, נפגש עם הקונים וערך זיכרון דברים, כל זאת מבלי שגילה למתלוננים, רוכשי הדירה, את דבר היותו פושט רגל והחובה לקבלת אישור טרם מכירת הדירה. בהמשך לכך, ומשנחשפה התנהגותו, הנאשם זיף את זיכרון הדברים לשם הסתרת התנהגותו והגישו לבית המשפט

שדן בהליך המרצת הפתיחה שאותו פתחו המתלוננים. על אף שכתב האישום הוגש תחילה נגד הנאשם ורעייתו, נקבע בהכרעת הדין כי הנאשם ביצע את העבירות המיוחסות לו בכתב האישום, ובחלק בכתב האישום המיוחס לאשתו, כמי שהגישה את זיכרון הדברים שאותו זייף הנאשם לבית המשפט, נקבע כי הנאשם אחראי לזיוף זיכרון הדברים וכי פעל באמצעות הנאשמת, להגשת זיכרון הדברים המזויף לבית המשפט בהליך המרצת הפתיחה. נוכח האמור ולאחר שהתרשמתי מאשת הנאשם באופן בלתי אמצעי בעדותה, אני קובע שחלקו היחסי של הנאשם בביצוע העבירה הוא בלעדי. הנזק שנגרם בפועל מביצוע העבירה כולל נזק ממוני למתלוננים בסך של 18,000 ₪, סכום "דמי הרצינות" אשר פדה הנאשם שלא כדן ולא השיבו עד היום. כמו כן מובן הדבר כי נגרמו למתלוננים עוגמת נפש וסבל נוכח התנהלותו של הנאשם וביטול עסקת המכר. הנאשם ביצע את עבירות המרמה ועבירות לפי פקודת פשיטת הרגל מתוך בצע כסף, ואת עבירות הזיוף ובידוי הראייה בשל רצונו שלא לחשוף את ביצוע עבירת המרמה.

15. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים - הגם שלא זהים ושלא על פי פקודת פשיטת הרגל - נקבעו עונשים במנעד רחב כמפורט להלן:

א. ברע"פ 8570/18 **זגורי נ' מדינת ישראל** (11.12.18), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו ב-3 עבירות של קבלת דבר במרמה ועבירת איומים. הנאשם פעל ב-3 הזדמנויות באופן דומה - הוא פרסם מודעה המציעה עבודה ולאחר מפגש עם המתעניין, הציג הנאשם מצג כוזב על היותו מנהל עסק ובהמשך דרש סכומי כסף בטענות כוזבות לצורך ביצוע העבודה המוצעת לכאורה. בסך הכל קיבל הנאשם במרמה סך כולל של 11,530 ₪. בית משפט השלום קבע מתחם עונש הנע בין מספר חודשי מאסר ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל, והשית על הנאשם עונש של 7 חודשי מאסר בפועל. כמו כן הופעלו שני עונשי מאסר מותנה חלקם במצטבר, כך שבסך הכל ירצה 12 חודשי מאסר בפועל. הצדדים ערערו לבית המשפט המחוזי בעניין העונש, ובית המשפט קיבל את ערעור המאשימה והחמיר את העונש ל-**12 חודשי מאסר** ובהפעלת עונשי המאסר המותנים ירצה הנאשם בסך הכל 18 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט העליון קבע כי צדק בית המשפט המחוזי משהחמיר את עונשו של הנאשם.

ב. ברע"פ 10157/16 **משעלי נ' מדינת ישראל** (5.1.17), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע לאחר ניהול הוכחות, בעבירות של התחזות לאחר, זיוף וקבלת דבר במרמה. הנאשם ביקש מידידתו את פרטי חשבון הבנק שלה בטענה שחשבונו אינו תקין והוא צריך לקבל כסף מחברת הביטוח. המתלוננת הסכימה לבקשה והנאשם הזמין מחברת האשראי כרטיס חיוב, תוך שמתחזה למתלוננת ונטל לידיו סכומי כסף שהבטיח למתלוננת שיוזרמו לחשבונה. הנאשם קיבל במרמה סך של 12,000 ₪. באישום השני, הנאשם נעצר על ידי שוטר עת נהג ברכב שהשימוש בו נאסר, והציג עצמו בפני השוטר בשמו של חברו, כך שהפרטים נרשמו על שם החבר ולא על שמו של הנאשם. החבר קיבל את הקנס והורשע במעשה שלא עשה. באישום השלישי, ביקש הנאשם וקיבל הלוואה בסך 6,800 ₪ מאדם עמו נהג לעבוד, בתמורה לשיק שנרשם על חשבונו של אדם שעזב את הארץ. בית משפט השלום קבע את מתחמי העונש הבאים: לאישום הראשון 5 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד ל-12 חודשי מאסר בפועל וכך גם לאישום השני. לאישום השלישי נקבע מתחם הנע בין מאסר על תנאי לבין 6 חודשי עבודות שירות והשית על הנאשם, תוך התייחסות לחלוף הזמן, היעדר הרשעות בעת ביצוע העבירה והליך שיקומי שעבר בעת ריצוי מאסר, עונש של 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות לצד ענישה נלווית. בית המשפט

המחוזי קיבל את ערעור המדינה וקבע כי העונש לא משקף את חומרת מעשי הנאשם והעמיד את עונשו על **12 חודשי מאסר בפועל**. בית המשפט העליון קבע כי העונש הולם ומאוזן שנתן דעתו להליך השיקום אותו עבר הנאשם ולנסיבותיו המיוחדות.

ג. ברע"פ 2847/10 **צור נ' מדינת ישראל** (15.4.10) (אשר הוגש על-ידי ב"כ הנאשם) דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות, בעבירות של זיוף בכוונה לקבל דבר, ניסיון לקבלת דבר במרמה, עדות שקר, שימוש במסמך מזויף ושיבוש מהלכי משפט. הנאשם זייף חוזה מכר למחצית מדירות בבניין שאותו ירשו במשותף אשת הנאשם ואחיה (המתלונן) והגישו בתביעה שהגיש ושעניינה אכיפת הסכם המכר. בית משפט השלום השית על הנאשם עונש של 6 חודשי מאסר בעבודות שירות לצד קנס בסך ₪ 10,000 וענישה נלווית. בית המשפט המחוזי קיבל באופן חלקי את ערעור הנאשם תוך שנתן משקל לחלוף הזמן והעמיד את עונשו של הנאשם על **4 חודשי מאסר שירותו בעבודות שירות**.

ד. ברע"פ 8443/15 **חגולי נ' מדינת ישראל** (15.12.15), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע על פי הודאתו בעבירות של קבלת דבר במרמה ושיבוש מהלכי משפט. הנאשם קיבל לידיו שלא כדין מאדם אחר שיקים של עמותה, החתומים על ידי העמותה וללא פרטים נוספים. הנאשם והאדם האחר רכשו מוצרים שונים בשווי של ₪ 73,695 באמצעות השקיים של העמותה ביוזעם שהשקיים לא יכובדו. נוסף על כך הנאשם המיר חלק מהשיקיים לכסף מזומן בחברה להמרת מטבע בסך של ₪ 34,300 תוך שהזדהה בשם אחר. לאחר שהנאשם נחקר בגין המתואר, הוא פנה לעמותה, הזדהה בשם אחר ומסר שמוכן לשלם את סכום שנטל בתמורה לביטול התלונה במשטרה. בהמשך לכך התקשר הנאשם לעמותה בשנית, הזדהה כעובד בבנק ומסר כי הגיע אדם לבנק המעוניין לשלם כסף לצורך פדיון ההמחאות. עקב כך הודיעה העמותה לנאשם כי היא מוכנה לבטל את התלונה. בית משפט השלום קבע מתחמי עונש שונים לאירועים (רכישת המוצגים והמרת ההמחאה) כל אחד מהם **נע בין 2 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות ועד ל-10 חודשי מאסר בפועל** והשית על הנאשם, בעניינו ניתנה המלצה שיקומית של שירות המבחן, עונש של **3 חודשי מאסר שירותו בעבודות שירות** לצד ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור, ובהמשך לכך נדחתה בקשת רשות הערעור.

16. בחנתי את פסקי הדין שאותם הציגה המאשימה כמפורט להלן:

א. ברע"פ 5567/10 **שקדי נ' מדינת ישראל** (2.8.10), דחה בית המשפט העליון בקשת רשות ערעור של נאשם אשר הורשע לאחר שמיעת ראיות, בעבירות של קבלת דבר במרמה, זיוף בנסיבות מחמירות ושימוש במסמך מזויף. הנאשם זייף רישום זכויות בדירה שאותה שכר ולאחר מכן מכר אותה לקונה תמים. הקונה איבד את כספו, שרובו התקבל כהלוואה. מעשה המרמה התגלה בטרם הועברה הבעלות בדירה לקונה. הנאשם נטל את הכסף, נמלט מהארץ ושב לישראל כעבור 4 שנים. בית משפט השלום השית על הנאשם עונש של 24 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית. בית המשפט המחוזי קיבל את ערעור המדינה והעמיד את עונשו של הנאשם על 38 חודשי מאסר בפועל והעלה את גובה הפיצוי. בית המשפט העליון קבע כי מדובר בעבירת מרמה חמורה המצדיקה ענישה משמעותית.

ב. בת"פ 1310-04-11 (שלום ת"א) **מדינת ישראל נ' סמיונוב** (16.6.13), הורשעו נאשמים לאחר ניהול הוכחות בעבירות של קשירת קשר לביצוע פשע, מתן עדות כוזבת ביוזעין בהליך

שיפוטי, בידוי ראיות ועשיית שימוש בראיות בדויות בכוונה להטעות רשות שיפוטית, מסירת תצהיר שקר ביודעין, עשיית דבר בכוונה להכשיל הליך שיפוטי, זיוף מסמכים בכוונה לקבל דבר, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וניסיון לקבל דבר במרמה. הנאשם 1 התגורר בדירה שכורה שאותה השכיר מחבר של אביו המנוח. הנאשם הפסיק לשלם דמי שכירות ובשל כך הגיש המתלונן תביעה לפינוי דירה ולתשלום שכר הדירה. בית המשפט נתן פסק דין המורה על פינוי הנאשם מהדירה. בהמשך לכך הגיש הנאשם תובענה למתן פסק דין הצהרתי ובמסגרתה ביקש שיוצהר כי הוא בעל הדירה בה מתגורר ושל דירה נוספת בבניין. לתובענה צרף הנאשם מסמכים מזויפים הנחזים להיות הסכם מכר בינו לבין המתלונן. בנוסף לכך צרף תצהירים שלו ושל הנאשם 2 אשר נחתמו כביכול בפני עו"ד. התצהירים זויפו וכך גם חתימת עורך הדין. בפועל המתלונן מעולם לא הסכים למכור את הדירות לנאשם ולא חתם על חוזה המכר ולא קיבל ממנו כל תמורה. בנוסף הנאשם הגיש בקשה לעיכוב ביצוע של פסק הדין לפינוי הדירה וצרף את חוזה המכר המזויף. בית המשפט קבע מתחם עונש הנע בין 18 חודשי מאסר בפועל ועד ל-48 חודשי מאסר בפועל לנאשם 1 והשית עליו עונש של 40 חודשי מאסר בפועל, לצד פיצוי בסך 50,000 ₪ וקנס בסך 50,000 ₪.

ג. בת"פ (שלום רח') 46392-07-12 **מדינת ישראל נ' ביטון** (25.2.15), הורשע נאשם לאחר ניהול הוכחות, בעבירות מרמה, ניסיון מרמה וזיוף. הנאשם ניסה לרשום הערת אזהרה לטובתו והציג הסכם מכר מזויף. בהמשך לכך ניסה למכור את הקרקע בתמורה לסך של 686,000 ₪ למתלונן וקיבל ממנו על החשבון סך של 2,000 ₪. מספר חודשים לאחר מכן ניסה הנאשם למכור את הקרקע למתלונן נוסף בתמורה לסך של 1,400,000 ₪ וקיבל ממנו על החשבון סך של 3,000 ₪. בית המשפט קבע מתחם עונש הנע בין שנת מאסר בפועל ועד ל-4 שנות מאסר בפועל והשית על הנאשם עונש של 24 חודשי מאסר בפועל לצד ענישה נלווית (סה"כ 36 חודשים כולל הפעלת מאסר על תנאי, וזאת במצטבר לעונש מאסר שבו נשא הנאשם). יש לציין כי במסגרת ערעור הנאשם על גזר הדין, בע"פ (מח' מרכז לוד) 2317-03-15 **ביטון נ' מדינת ישראל** (2.8.15) הקל בית המשפט המחוזי בעונשו של הנאשם, בכך שקבע שמתוך תקופת המאסר של 36 חודשים, שנה תהיה בחופף לעונש המאסר שבו נשא הנאשם.

פסקי הדין שאותם הציגה המאשימה חמורים באופן משמעותי מהתיק דנן, וזאת במובן שהם עוסקים בנאשמים אשר ביצעו עבירות מרמה לשם השגת או מכירת מקרקעין שאינם שלהם כלל ועיקר. לעומת זאת, במקרה הנוכחי, הנאשם ניסה למכור את דירתו שלו תוך ביצוע עבירות על פקודת פשיטת הרגל ואי ידוע המתלוננים במצבו המשפטי. במקרה שלפנינו, הנאשם היה יכול לפנות מבעוד מועד לנאמן בפשיטת הרגל, לקבל את אישור הנאמן למכירת הדירה, בכפוף להבטחת זכויות הנושים, ולמכור את דירתו תוך יידוע רוכשים פוטנציאליים על כך. מעשי הזיוף בתיקים שהוצגו על ידי המאשימה אף הם חמורים יותר בהיותם זיוף של הסכם מכר ממש בשונה ממעשיו של הנאשם אשר זייף הערה בזיכרון הדברים לשם הצגת מצג שווא כאילו ידעו המתלוננים אודות מצבו בעת שהסכימו לרכוש את דירתו. הנאשם לא זייף את חוזה המכר ולא היה במעשיו כדי לשנות את הבעלות על נכס מקרקעין. מכאן שלא ניתן ללמוד מהמקרים שהוצגו על ידי המאשימה על הפסיקה הנוהגת.

17. ב"כ הנאשם הפנה לעניין **צור** לעיל, וכן לת"פ (שלום נתניה) 12939-08-16 **מדינת ישראל נ' חן** (1.4.19), שבו הורשע נאשם על פי הודאתו בריבוי עבירות של גניבה ממעביד. הנאשם עבד כמנהל ייצור בחברה לייצור רהיטים שבעליה הוא המתלונן. הנאשם ביצע עסקאות לממכר רהיטים עם לקוחות שונים ללא ידיעת המתלונן ומבלי שהעסקאות נרשמו בפנקסי החברה. במסגרת הסדר טיעון הגבילה

המאשימה את עתירתה לעונש של 9 חודשי מאסר בפועל. בית המשפט נתן דעתו לחלוף הזמן והשיהוי המשמעותי כמו גם לקושי הראייתי בהוכחת סכומי הכסף שנגנבו והשית על הנאשם עונש של 9 חודשי מאסר שירוצו בעבודות שירות לצד פיצוי בסך 100,000 ₪.

18. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), אני קובע כי **מתחם העונש ההולם הוא החל מ-4 חודשי מאסר בפועל שיכול וירוצו בעבודות שירות ועד ל-20 חודשי מאסר בפועל**. זאת לצד קנס כספי משמעותי.

19. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים חריגה מהמתחם, לחומרה או לקולה.

גזירת העונש המתאים לנאשם

20. בגזירת העונש המתאים לנאשם, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי לתת את הדעת לכך שמדובר בנאשם כבן 61, הסובל מבעיות בריאותיות שונות ומוכר על ידי המוסד לביטוח לאומי כנכה בשיעור של 40%. מובן כי עונש מאסר מאחורי סורג ובריא יקשה על הנאשם ועל בני משפחתו מעצם היות המאסר ראשון עבורו ולנוכח מצבו הרפואי המורכב. הנאשם לא נטל אחריות למעשיו, ואף לאעשה כל מאמץ לתקן את תוצאות העבירה ולא השיב את הכסף, בסך 18,000 ₪, שאותו נטל מהמתלוננים, אף לאחר שניתן פסק דין בעניין זה בשנת 2014. עוד נתתי דעתי לחלוף הזמן המשמעותי מאז ביצוע העבירות בחודשים מרץ עד יולי 2014. לנאשם עבר פלילי הכולל 7 הרשעות קודמות (חמש מהן התיישנו אך לא נמחקו), רובן בעבירות מרמה. לחובתו שתי הרשעות מהשנים 2016-2017 בעבירות של קבלת דבר בתחבולה (בגין עבירות מהשנים 2011-2012), וכן מספר הרשעות שהתיישנות בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף בכוונה לקבל דבר, שימוש במסמך מזויף שיבוש מהלכי משפט ועוד, החל משנת 1989 ועד לשנת 2006. הנאשם אף נדון בשנת 2006 לעונש של חמישה חודשי עבודות שירות.

21. אינני מקבל את טענת ב"כ הנאשם כי אל לו לבית המשפט להסתמך בשיקוליו על הרשעות קודמות שהתיישנו וכי על בית המשפט להתעלם מהן על-פי סעיף 19(א) לחוק המרשם הפלילי ותקנת השבים, תשמ"א-1981 (להלן: "חוק המרשם הפלילי"). סבורני כי טענה זו - בטעות יסודה. סעיף 19(א) לחוק המרשם הפלילי קובע כי "מידע על הרשעה שהתיישנה לא יובא בחשבון בין שיקוליו של מי שהיה זכאי לקבלו אילולא התיישנה". סעיף 14 לחוק המרשם הפלילי קובע את אי מסירת המידע אודות הרשעה שהתיישנה לגופים הרשאים לקבל את המידע כפי שקבוע בסעיפים 6 עד 9 (לעניין פעולה כגון רישיון, כהונה, מכרז או מסירה לרשות זרה). ואולם, בתי המשפט אינם מקבלים את המידע אודות הרשעות קודמות מכוח סעיפים אלה, אלא מכוח סעיף 5(א) בחוק המרשם הפלילי, הקובע כי על המשטרה למסור מידע מהמרשם הפלילי לגופים ובעלי תפקידים המפורטים בתוספת הראשונה לחוק המרשם הפלילי (בית המשפט נכלל בסעיף י' בתוספת הראשונה), וכן מכוח סעיפים 187(א) ו-188(א) לחוק סדר הדין הפלילי, תשמ"ב-1982. הוראת ההתיישנות אינה קובעת דבר באשר למסירת מידע בהתאם לסעיף 5. כלומר, בתי המשפט אינם בגדר "מי שהיה זכאי לקבלו אילולא התיישנה" כלשון סעיף 19(א), אלא מי שזכאים לקבלו, אף אם ההרשעה התיישנה. לפיכך, בית המשפט אשר גוזר את הדין אינו נדרש להימנע מלהביא בחשבון בין שיקוליו הרשעה שהתיישנה.

בית המשפט העליון קבע כי הערכאה הגוזרת את הדין רשאית להסתמך בשיקוליה על מידע בדבר הרשעות שהתיישנו, ומעבר לכך נפסק כי כשנאשם חוזר לסורו ומבצע עבירות במהלך תקופת ההתיישנות, לא ניתן לראות

בו כמי שתיקן את דרכיו ומכאן שהמידע אודות עברו הפלילי, רלוונטי כשיקול לעונש (לענין זה ראו רע"פ 1808/10 **זיכרון נ' מדינת ישראל** (13.4.10); רע"פ 7997/12 **עני נ' מדינת ישראל** (12.11.12)). לפיכך, הטענה לפיה לא ניתן להביא בחשבון בשלב גזירת הדין הרשעות קודמות שהתיישנו, בטעות יסודה, והדבר הוכרע זה מכבר בפסיקה. זאת בשונה מרישום פלילי שנמחק. עם זאת, מובן הדבר כי להרשעות שהתיישנו יש לתת משקל נמוך יותר.

22. עוד יש לתת את הדעת לשיקול **הרתעת היחיד** בגדרו של המתחם, וזאת בשים לב לעברו הפלילי של הנאשם בגין עבירות מרמה, כשלעונשים שהושטו עליו לא הייתה השפעה מרתיעה עבורו ולא מנעו ממנו להמשיך ולבצע עבירות.

23. בענין עונש המאסר יש לתת את הדעת לתיקון 133 לחוק העונשין אשר מאפשר להטיל עונש של תשעה חודשי עבודות שירות. בכך אימץ המחוקק את מסקנות דוח הוועדה הציבורית לבחינת מדיניות הענישה והטיפול בעבריינים בראשות כב' השופטת דליה דורנר (2015) (להלן: "**דוח ועדת דורנר**"). דוח ועדת דורנר מצא כי יש להתחשב באפקט הקרמינוגני של המאסר, דהיינו בכך שהמאסר מעודד נטייה לעבריינות ומגדיל את הסיכוי שאסיר יבצע עבירות עם שחרורו. כאמור לעיל, המחוקק, במסגרת תיקון 133 לחוק העונשין, אימץ את מסקנות דוח ועדת דורנר לפיהן יש להרחיב את השימוש בענישה בקהילה כתחליף לעונשי מאסר קצרים, תוך שמירה על עקרון ההלימה בין חומרת העבירה לעונש הקהילתי שיוטל על העבריין (ראו דברי ההסבר להצעת חוק העונשין [נשיאת מאסר בעבודות שירות - הוראת שעה], תשע"ז-2016, ה"ח הממשלה 1091 [14.11.16]). עוד נקבע בדברי ההסבר כי תיקון החוק צפוי להביא לצמצום השימוש במאסרים במקרים שבהם המאסר אינו הכרחי לצורך הגבלת יכולתו של העבריין לביצוע עבירות וכן לגבי עבריינים שהמסוכנות שלהם לחברה אינה גבוהה. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם קביעות בית המשפט העליון בנוגע לשטח המחיה לאסיר, כפי שנקבעו בבג"צ 1892/14 **האגודה לזכויות האזרחי בישראל נ' השר לביטחון פנים** (13.6.17), אשר בעקבותיו אף תוקנה התוספת לפקודת בתי הסוהר בנוגע לניכוי המנהלי מהמאסר. גישה זו אף עולה בקנה אחד עם הנחית פרקליט המדינה מס' 9.14.1 בנושא "מדיניות התביעה בענין הטלת עונש מאסר בעבודת שירות לתקופה העולה על שישה חודשים" (מיום 26.3.19) אשר מאמצת את מסקנות דוח ועדת דורנר בנושא זה (פסקה 9(ג) להנחיה).

24. באיזון בין השיקולים השונים, סבורני כי יש לגזור על הנאשם עונש בחלקו המרכזי של המתחם העונש, תוך הוראה בדבר ריצוי העונש בדרך של עבודות שירות לתקופה המרבית הקבועה בחוק. כמו כן, הואיל והעבירה בוצעה למטרה כלכלית, יש להשית על הנאשם קנס כספי משמעותי, תוך התחשבות במצבו הכלכלי. כן יש להשית פיצוי למתלוננת - גב' שושנה גז - בגין הסבל שגרם לה הנאשם, כפי שיובהר להלן.

רכיב הפיצוי

25. בפסק הדין שניתן בהמרצת הפתיחה (ה"פ 53109-05-14) ביום 19.10.14 הוחלט בין היתר כי על הנאשם ואשתו להשיב למבקשים (המתלוננים בתיק דנן), סך של 18,000 ₪ ששולם להם במעמד חתימת זיכרון הדברים ובנוסף לכך לשלם למבקשים סך של 30,000 ₪ עבור הוצאות משפט ונזקים נלווים. ב"כ הנאשם טען כי יש בכך מצוי של עילת התביעה ובשל כך אין מקום לפסוק לנאשם בגזר הדין פיצוי למתלוננים. מצאתי כי הגם שאין מקום לפסוק למתלוננת פיצוי בגין הנזקים שנפסקו לטובתה

בהליך האזרחי, הרי שאין בכך כדי למנוע את פיצויה בהליך הפלילי, בגין הסבל שנגרם לה (המתלונן הליך לעולמו במהלך תקופת המשפט).

הזכות לפיצוי קבועה בסעיף 77 (א) לחוק העונשין, הקובע כי **"הורשע אדם, רשאי בית המשפט לחייבו, בשל כל אחת מן העבירות שהורשע בהן, לשלם לאדם שניזוק על ידי העבירה סכום שלא יעלה על 258,000 שקלים חדשים לפיצוי הנזק או הסבל שנגרם לו"**. תכליתו של הפיצוי הקבוע בסעיף 77 לחוק הן פיצוי הנפגע בגין מעשה עבירה שגרם לו נזק או סבל, לתת ביטוי והכרה חברתית, במסגרת ההליך הפלילי, למעמדם ולסבלם של נפגעי העבירה, להכיר במעמדו של נפגע העבירה בהליך הפלילי, ובמקביל ולהעניק סעד מהיר יחסית לנפגעי העבירה, במטרה לסייע להם בשיקום חייהם. בקביעת שיעור הפיצוי, יש להביא בחשבון את העובדה שהפיצוי כולל בחובו מרכיב של פיצוי לא ממוני, וזאת בהתאם לגישה לפיה הפיצוי בהליך הפלילי אינו חייב לשקף במדויק את הנזק הממוני שנגרם לנפגעים, אלא עליו להיות בהלימה לערך הנזק או הסבל שנגרם כאמור בסעיף 77(ב) לחוק העונשין (ראו: רע"פ 9727/05 **פלוגי נ' מדינת ישראל** [8.8.07]; ע"פ 4666/12 **גורביץ נ' מדינת ישראל** [8.11.12]; דנ"פ 5625/16 **אסרף נ' טווק** [13.9.17]; ע"א 6925/16 **מדינת ישראל נ' ג'רחי** [12.5.19]; ע"פ 3116/13 **קבלאן נ' מדינת ישראל** [15.10.13]).

בעניין זה ראו דבריה של כב' השופטת ד' ברק ארז בע"פ 4666/12 **גורביץ נ' מדינת ישראל** (8.11.12):

"אילו היינו מצויים בהליך אזרחי, היינו נדרשים להוכחה מדויקת של שיעור נזקיו של כל אחד מהם. עם זאת, לצורך ההליך הפלילי, די בעובדות שבהן הודה המערער על מנת לחייבו בפיצויים של המתלוננים לפי אמת המידה הקבועה בסעיף 77 לחוק העונשין, תוך שאנו מביאים בחשבון את העובדה שהפיצוי כולל בתוכו גם מרכיב חשוב של פיצוי על נזק לא-ממוני".

עוד יש לתת את הדעת לכך שהפיצוי הוא אף רכיב עונשי לכל דבר, ומבחינה עקרונית מדובר בחלק מעונשו של הנאשם (ע"א 6485/18 **מדינת ישראל נ' פלוגי** [26.12.19]).

26. מובן שמצב בו ניתן פסק דין אזרחי הקובע פיצוי לנפגע עבירה בטרם נגזר דינו של נאשם בהליך הפלילי אינו שכיח, ואולם בעניין זה ראו דברי כבוד הנשיאה (כתוארה אז) ד' ביניש ברע"פ 9727/05 **פלוגי נ' מדינת ישראל** (8.8.07):

"פרשנותו המצמצמת של בית המשפט המחוזי לסעיף 77 לחוק אף אינה עולה בקנה אחד עם התכלית שראה נגד עיניו בית המשפט המחוזי והוא הצורך במניעת כפל הליכים. זאת מאחר ואחת התוצאות האפשריות של פרשנות זו, לפיה הגשת תביעה אזרחית על ידי נפגע עבירה שוללת את זכותו לפיצוי לפי סעיף 77 לחוק, הינה מתן תמריץ לנפגע העבירה להמתין עם הגשת תובענתו האזרחית עד לאחר הפיכת פסק הדין הפלילי נגד מי שפגע בו לחלוט... פרשנות זו אף מנוגדת למגמה שהתפתחה בפסיקתנו, לעודד את יישומו של סעיף 77 לחוק העונשין, בין היתר בהתחשב בשינוי שחל במעמדם של נפגעי העבירה ומתוך הכרה בזכותם לקבלת פיצוי על הנזקים השונים - הרכושיים, הגופניים והנפשיים - שנגרמו להם... כך ראוי, וכך גם מתבקש מתכליתו המגוונת של סעיף 77 לחוק... תכליות אלה מחייבות ליתן פרשנות מרחיבה לסעיף 77 לחוק בעניינו, ולאפשר את יישומו גם במקום בו הוגשה תביעה אזרחית נפרדת על ידי קורבן העבירה".

מהכלל אל הפרט:

27. פסק הדין שניתן בהמרצת הפתיחה (ה"פ 53109-05-14) ביום 19.10.14 קבע בין היתר כי על הנאשם ואשתו להשיב למבקשים (המתלוננים בתיק דנן), סך של 18,000 ₪ ששולם להם במעמד

חתימת זיכרון הדברים ובנוסף לכך לשלם למבקשים סך של 30,000 ₪ עבור הוצאות משפט ונזקים נלווים.

28. שוכנעתי כי אכן לא ניתן לחייב את הנאשם פעם נוספת בהשבת סך של 18,000 ₪ ואין מקום לחייבו פעם נוספת בסך של 30,000 ₪ בגין הוצאות המשפט והנזקים שנפסקו בהמרת הפתיחה. אלה נזקים שכבר נפסקו בהליך האזרחי, ואין מקום לפסוק אותם שוב בהליך הפלילי. זאת על אף שהנאשם לא שילם את הסכומים האמורים אשר חויב לשלם. עם זאת, סעיף 77 בחוק העונשין קובע כי ניתן להורות על פיצוי לנפגע העבירה בגין "הנזק או הסבל שנגרם לו". במקרה דנן, יש לפצות את המתלוננת בגין הסבל שנגרם לה כתוצאה ממעשיו של הנאשם ומתוך הכרה במעמדו של קורבן העבירה בהליך הפלילי. הסבל שנגרם למתלוננת, ולבעלה המנוח, עלה מדברי העדים במהלך הליך ההוכחות (בעניין זה ראו למשל את דברי העד אליהו לוי צדק: "**חמי זכרנו לברכה עד יומו האחרון כאב כאב נורא את הדבר הזה שקרה לו... חמותי התמוטטה מזה לגמרי, פשוט התמוטטה, היינו צריכים להחזיק אותה, שנים היינו צריכים להחזיק אותה וללוות אותה וחמי כמעט כל יום בכה ואמר למה זה מגיע לו שהוא לא עשה שום דבר לאיש..**" בפרוטוקול מיום 27.1.19 עמ' 100 שורות 1-5).

סוף דבר

29. **אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:**

- א. **9 חודשי מאסר אשר ירוצו בעבודות שירות.** עבודות השירות תבוצענה על פי חוות דעת הממונה על עבודות השירות. מועד תחילת ביצוע עבודות השירות ביום 6.2.20.
- ב. **12 חודשי מאסר על תנאי,** לבל יעבור הנאשם במשך 3 שנים מהיום, כל עבירת מרמה, זיוף או עבירה לפי פקודת פשיטת רגל.
- ג. **קנס כספי בסך של 25,000 ₪** או 150 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-25 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.1.21. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.
- ד. **פיצוי בסך 25,000 ₪ למתלוננת.** הפיצוי יופקד במזכירות בית המשפט ב-5 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, החל מיום 1.6.20, ויועבר לגב' גז על פי פרטים שתמסור המאשימה. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.

מזכירות בית המשפט תמציא העתק גזר דין לממונה על עבודות השירות.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, י' טבת תש"פ, 07 ינואר 2020, בנוכחות הצדדים.